ЦІЕЙ ДАЬКЪАЛА ХИЛДА ШУН!

Массе а мехкий пролетареш, віашагікхета!

СОВЕТАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГІАЛГІАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

(«СВЕТ») Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР

Газет арадувл 1923 шера деиз • КІИРАНДИ, 1 МАЙ, 1977 шу., • № 52 (5719). • Мах 2 неп.

КПСС Центральн Комитете, СССР Министрий Совете, ВЦСПС-е

1977 шера 16 апреле В. И Ленин вахча дайнаэ деза 107 шу дизарах Сийлахь-боккхача Октябрьскех социалистическех революцех 60 шу дизарах хетадаь коммунистическех субботник хилар мехка.

Чоагіта хилар айаь болх беш хилар къаьсгаьнгахь промышленностех, юрта бохамех, транспортех, гІишлошьта, хилла бохамех хьаьчА деанкъошка, хІаьта питтА городашкА бахь моттигашка товечА, хозьечА а, цоаІ къаьсгаьнца лоарІгаш болдаш лакъа пикъедилар шер 1977 юбилейн шера планах, КПСС XXV съезда решенеш хлоьмалъеча.

Субботникех дакъа лиларг 144 миллион гергга сагО. Промышленностех ду дейлахьа арахилар 780 миллион сома продукци, Къаьсгийта дакъеш 180 миллион сом совгІа дечА интаргІеа пикъедеча фонде дІачуьлаг.

КПСС Центральн Комитетан, СССР Министрий Совете, ВЦСПС дег тІаьра барзах оаа Ерригсоюзкн коммунистически субботникех хьинарг лакъа лаьцнА бохлоошта, колхозоштА, инженерно-техническн бохлоошта, гІулаьхьерча наха, нагІрохонтА, Советски Эскарах Флотеа бІгІонта, къаьсгаьнца ветеранашта, берригача советски наха пиш цхьо ца бен, ялеш цар къаьсгаьрах.

КПСС Центральн Комитетан СССР Министрий Совете сецан бакъ субботникех дакъеш хьаьчА ушулелеш зорарах уьрнеденеш, хІаьта питтА деанн дакъа ца боаІаеча берий учреждениш къаьсгаьрга дІаІаьлийта.

БІАЬСТАН ЦІЕЙ

ДегІаьхьа шу совгІа да Цхьоалагіа мае низ болча, бохкалда даьккъеча кулгаш революцеш цІе бийракъаш пиланета тІа лакхА уьрагІа уьнІта. Цу дийлаьхьа дуьнен тІаьрча къаьсгаьла къаьсгаьчА наха, дерригача прогрессивни адамаш лелаш къаьсгаьчкой дуьнен хилгьаьнта юкъаьрга барг-цхьоаІаш цІей.

Уьхх терарча Цхьоалагіа майнан цей мехк пикъаьбоагІа Сийлахь-боккхача Октябрьскн социалистическн революцех 60 шу дизарах сийна пиркача хьаьо нийка къаьсгаьчен политическех хьинарг ялдиьчА хьалаьнка. Советски Дальне БІубенна дІаьхьаьлийнкъа йода парте XXV съезда бийракъаьнца пикъаьгІа. Массе оагІоркъаьрга дегІаьхь социалистическех экономикех, Індиа, культура, тоаІаг тоаІаг хьаьх-хьо, чоаІагІаьу советски обществе морально-политическн кодаьлар, цай хьалхьА ютуагІеш пошли. Цай боккхачА Дай-мехка массе мітинге — городашка а юрташка а ялехьаьн лаьтт хьинарг творческн бохам.

Берригача советски пих сийна Цхьоалагіа майна кердача годаьмашка пикъаьбхьаьгІ Нохч-ГІалгІайчен къаьсгаьнгахь а. Тахан газетО кенгІоначА хоаьмА тІа ма-аллара, республика промышленносто хаьнА шин ди хьалха кхоачашъьаьй продукцией реализаци ярх биъ бетта план. Къаьсгта хьинарг къаьсгаьрга белгалъаьнийнА «Красный молот», «Электроприбор», ГІ. Акрнева цІерагІйола «Электроинструмент» заводаш, дуьхьачА кхоачА предприятей коллективаш. Уьхх деношка дика кхаьх хьаьнгар районга. Нитагігіа потпиеча цоаІагіа шера хьаьлаьрга итогегІа пикъаьлъта кхоачАчА промышленностА министерствах профсоюзний ЦК-ан хьаьлаьрга моттиг хьоьжаьй «Грозненфта» объединенена.

Тахан къаьсгаьнгахь демонстраценна юкъе пайна гурда цоаІ тоаІмех дуьнен дика гаттаьрга дуьхьа репортаж. Из де «ХІара баьлда деанна — дикала Зекаіх» ялаьчА деанагІа къаьсгаьрах хьаьлиьнца. Нохч-ГІалгІайнена да тІа цІерагІа яржаьн лаьтт Сийлахь-боккхача Октябрь 60 шу дизарах сийна йола социалистическн яьш.

Уьхх шера хорда мукъан дика лерхІаш да республика юрта бохкенна къаьсгаьчкой а. Дог гІоьлоаккха хоаьмаш уьх кхаьмкарех фермашкарен. Октябрь цІейна бала ма-боаттІара пикъаьлаьлъ кийлочА цкъа-лелдарнаш механизаторашен йеррета ишкаш тІаьлаьйта къаьсгаьг бІаьстан баьлдан идмотта сийлагІен дикагІен чекхдаь гІерташ. ДуьхьачА болхаьнца хоаьм ХьаьжІ ХьаьжІ дІайийна аьларх. Царна юкъе и Ленинен XX партсъезден цІерагІйола пилнкн, колхозашкА, «Назранский» совхоз, «Путь к коммунизму» ЦІа шелкевой колхоз. Планан совгІа бІаьл гектара тІа пилтийна аьларх ХьаьжІ-ГІалгІайн «Красноармейскийн» яхача урус-мартановскн совхоз. Хьинарг къаьсгийта Ачхой-Мартановкн районе лаьтта лелдеранна: бакъалаврш хьеанна районгга юкъе ягара хьаьлхагІа 3200 гектар бакъалаврий культурашкА. ДІайийна бакъонаш. Республика къаьсгаьнгахь агротехнически дикагІа болча хинА дІайийнаЙ цІеккА сеекла, коартолаш, кхийола культурашкА.

«Хьинарг коммунистическн къаьсгаьрга — иа ягара пийсагІа бола кхиъ ба пай мехк чоагІбара, пай хьалха яхкар тоаІаргА. Из цунца цхьаьна чоагІаьна мацара гІулакхА юкъе лоаца докхА дикъе а дІа». — аьхха КПСС ЦК Генеральн секретара нов. Л. И. Брежнева.

Мацарг, къаьнаьгІн, цей — ишкА сахьетан чура дІаьаьхьа ІиІн болаш пешаш дІаІ уьх. Советски ишка дика доаІ цар мА-ІаІн. Цудухьа цар дег тІара кьоаІбА е ю, хьаьа а лоаца Коммунистическн парте, Советски правительстве чекхйоьхьа чурен вриьаьрен политика, иша ца кхобеш къаьсгаьг сийлахь-ІаьнА экономикА чоагІгІара, цІаьнна хІаьно йохкерІйолашн а партен хьалхьен цьаьогІе.

Цхьоалагіа мае цІей — дуьнен къаьсгаьнгахь солидарностА цІей. Советски ишкъаьца цхьаьна тахан цун цІена бийракъаьнта тІаьа лаьтт пай цхьаьгІоьгІен дотгаьгІийн — социалистическн мецкий ишкъаьгаьнгахь. ХІаьта капиталистическн механизмашка болхкой — цоаІ кулгашца дерраьга рушкъ къаьхоллаьрий коллинаьца хьаьдеаьрга цоьнна хьаьо болх хьанийнаьн, гера ІІадоаьккхаьга, ишкара хьаьл тоаьлеьга, тешаьнна мацарг ІаІаьшбелга.

...Тахан хоаьг кийчеенийн Нохч-ГІалгІайчен городашкн юрташкн. ДІа-юха мае хьежача ІІаргагу цІе бийракъаш, доаІуьгаш, транспорташ. Цар дуьнен Цхьоалагіа мае пикъаьбоагІ республика къаьсгаьчкой дІаьхьа тІаьхьА Сийлахь-боккхача Октябрь 60 шу дизарах сийна кердА котлованаш ишкара. Цудухьа дог ІІоьхьаккхаьн дек 1 Майна хетадаьчА КПСС ЦК ТІаьхьаьнца тІаьра ер денцаш:

— Сийлах а хьасташ а хьаьдА Октябрь юбилейна йаьхь ма-доаттІара пикъаьдахьара, производиста эффективности болха ишкаш айаьра тІекъа лелеча социалистическн ишка аьнагІаьр болхача, пятилетка шина шера заданин 1977 шера 7 ноябрь тІа-ихочкан ихочачА-ІаьрА дуьхьа къаьсгаьнгахь коллективашкА, производиста хьаьлаьр лелаьрий, новаторийн!

ГІРОЗНИ—ТОРЖЕСТВЕННИЙ СОБРАНЕШ

Грозни хинар дуьнен хьалхьаьгІа къаьсгаьнгахь солидарностА Денна — 1 Майна кетаьх торжественнийн собранеш.

М. Ю. Лермонтовен цІерагІйа театра хинна Ленинскн районе торжественнийн собрене доклад йор КПСС районе секретара Ю. В. Мареченковс.

В. И. Ленина цІерагІйа культура Дворецке хинна Заводской районе торжественнийн собрене доклад йор КПСС районе хьалхарча секретаре А. И. Бабиновс.

Октябрьскн районе торжественнийн собранен хилар Н. К. Крупская цІерагІйа культура Дворецке. Цунна доклад йор КПСС районе секретаре Л. П. Кизиловс.

Пролетеран цІерагІйа культура ЦІаргІа хилар Старопромысловскн районе торжественнийн собранен. Цунна доклад йор партеа районе секретаре А. Н. Мухортовс.

«ДУНЕН ХАЛКЪАШТА ЮКЪЕРА МАШАР ЧІОАГІБАРА» ЯХАЧА ДУНЕН ХАЛКЪАШТА ЮКЪЕРЧА ЛЕНИНСКИ ПРЕМЕШТА ЙОЛЧА КОМИТЕТЕ

Уьхх шера 25 — 26 апреле СССР медицинскн Іилмай Академие академикА Н. Н. Блохина председателе а деш заседани хилар «Дунен халкъашта юкъера машар чІоагІбара» ялача дуьнен халкъашта юкъера Ленинскн премешта Болча Комитете.

Комитет хьежар Дуьнен халкъашта юкъера Ленинскн премешта хьомарга хьаьхьаьа 1975 — 1976 шш. хьечуьнначА предложенеш, хІаьта ду дешах болх социа тІа а яйнар.

«ДУНЕН ХАЛКЪАШТА ЮКЪЕРА МАШАР ЧІОАГІБАРА» ЯХАЧА ДУНЕН ХАЛКЪАШТА ЮКЪЕРЧА ЛЕНИНСКИ ПРЕМЕШТА ЙОЛЧА КОМИТЕТА СОЦАМ

Мацарг лорабаран чІоагІбаран цІеъьаьрга кьоьсаьн доккхий хІаьшш хьаьгІаьлаьрга: «Дунен халкъашта юкъера машар чІоагІбара» яха Дунен халкъашта юкъера Ленинскн премешта йолча комитете:

Янош Каадар — Венгерскн Социалистическн беллолх партеЙ Цкъ Хьалхарча секретара.

А. Агостиньо Нетова — Ангола музъаьккхьаьга халкъа болама председателе. Ангола Халкъа Республика Президента;

Ортеш Бусси де Альеидеса— Чиле общественна деятельнийна, дуьнен халкъашта юкъера чІаьнна халкъашка дерриг Федераце Сийлен вице-президента;

Шон Макбрайда — общественна а политическн а деятеле (Ирланди);

Пьер - Пуйяда — общественна деятеле (Франци);

Янис Риноса — поэта, общественна деятеле (Греци).

Комитета председателе Н. Н. БЛОХИН (СССР).

Комитета членаш: Г. В. АЛЕКСАНДРОВ (СССР), ЛУИ АРАГОН (Франци), МИРЬЯМ ВЯРЕ-ТУОМИНЕН (Финляндия), РЕНАТО ГУТТУЗО (Итале), АННА ЗЕГЕРС (ГДР), К. Д. МАЛАВИЯ (Индия), Н. В. ТОМСКИЙ (СССР), КАОРУ ЯСУИ (Япони).

ХьежаьгІ ОСМИЕВ

Цхьоалагіа май

Ньаьа дегаьн зиллеш дотош,
Шоьрта кроьх зиллен дагаьн
Дешо ювьнер Цхьоалагіа
мае,
Лаьттан бурь тІа лаьа бохаьчА
Къаьсгаьнгахь берг-йиш

Дуьнен хилгьаьнта сийлаьрга цІей.
Цкъе ешаш гІаьтта сийна,
Шоьрш лаьдаьнна, уьтаьрнаш
ЦІеъь дешрой бобрешкан:
Дагчаьнца бІаьстн бохаьш
Ма ту ювьнн пеннаьтаьн
Сов ирш бохаьнна турпаьнна.
Адамашта ешнА хьаьаьш ма,
Гаьнна хьаьнца нуьг а дешнА
Лаьттан пеша Ильич гу.
Из кеннаьчА, ньаьа тоаІгІа,
Из сообелие, дог гІоьздаьлаьн,
Цхьаьн сенгуьнда соцаьнц.
КІаьтта доагІа бакъа адам,
Цаьрга ньаьаьш нотте Ленин
КІаьлаьн ювьнерг гаьтаьр дуьн
Кьоьчча дас лаьшца чІаьнна,
Цу сагІаьа ирсаьнна ма.
Цкъе вот-Будденг уьрагІаьнгуьн.
Хьалаьрга ду, ювьрнн ньаьа.
Ма тоьмьаьнна хеза ди да
Тахаьнца Цхьоалагіа мае!
Тхоьй ювьнеенна БІубенначА
Тхоьо кьаьсгта хеза да хьо,
Дуьнен хилгьаьнта дикаьхьа цІей.

КІЕЛАСЕДА-ХІИРИЙ АССР ТЕАТРАЛЬНИЙ КОЛЛЕКТИВАШТА КОНЦЕРТНИ ОРГАНИЗАЦЕШТА

Нохч-ГІалгІай АССР Лакхенашкара Совете Президиумо Сийлен грамоташ яларах дола

НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА

УКАЗ

Нохч-ГІалгІай АССР-е Къилбаседа Хіирийчен Денош чекхдоаккха хаьа лакъа говзаьлъ тоьхтаьн а республика къаьсгаьмгонта культурин гІулакх дечА ІаьнарА дакъа лаьарах а Нохч-ГІалгІай Автономин Советски Социалистическн Республика Лакхехьарча Совета Президиумо Сийлен грамота лойла:

Къилбаседа-Хіирий ССР-е Къилбаседа Хіирийчен Денош чекхдоаккха хаьа лакъа говзаьлъ тоьхтаьн а республика къаьсгаьмгонта культурин гІулакх дечА ІаьнарА дакъа лаьарах а Нохч-ГІалгІай Автономин Советски Социалистическн Республика Лакхехьарча Совета Президиумо Сийлен грамота лойла:

Нохч-ГІалгІай Автономин Советски Социалистическн Республика заслуженнийн артисташ:

БРИТАЕВА Зарифа Забедуллаевна — Къилбаседа-Хіирий пачхьалхен драматическн театра.

Къилбаседа-Хіирий республикан зрсий драматическн театра.

Нохч-ГІалгІай Автономин Советски Социалистическн Республика заслуженнийн артисташ:

ДУДАРЕНКО Зинна Константиновна — Къилбаседа-Хіирий республикан зрсий драматическн театра актриснийн.

БУЛАЦЕВ Таймурза Гонгоньевич — Къилбаседа-Хіирий «Алан» ялача хьаьа лаьарах пачхьалхен ансамбль солиста.

Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиумо председателе

Х. БОКОВ.

Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиумо секретарь

Н. ПРАВЕНЬКИЙ.

г. Грозный,
1977 ш. 28 апрель.

Ни. Э. Э. Британова,
Э. К. Дударенкова,
Т. Г. Булацева
Нохч-ГІалгІай АССР сийлен цІерагІ яларах дола

НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА

УКАЗ

Театральн искусстве дегІаьйболаьчА доккхий Іилмаш кергІаьулаьрга а Нохч-ГІалгІай АССР къаьсгаьмгонта культурин гІулакх дечА ІаьнарА дакъа лаьарах а цІерагІ лойла:

Нохч-ГІалгІай Автономин Советски Социалистическн Республика заслуженнийн артисташ:

БРИТАЕВА Зарифа Забедуллаевна — Къилбаседа-Хіирий пачхьалхен драматическн театра.

Къилбаседа-Хіирий республикан зрсий драматическн театра актриснийн.

ДУДАРЕНКО Зинна Константиновна — Къилбаседа-Хіирий республикан зрсий драматическн театра актриснийн.

БУЛАЦЕВ Таймурза Гонгоньевич — Къилбаседа-Хіирий «Алан» ялача хьаьа лаьарах пачхьалхен ансамбль солиста.

Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиумо председателе

Х. БОКОВ.

Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиумо секретарь

Н. ПРАВЕНЬКИЙ.

г. Грозный,
1977 ш. 28 апрель.

БИЬ БЕТТА ПЛАН КХОАЧАШЪЬАЙ

НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ПРОМЫШЛЕННОСТО

Сийлахь-боккхача Октябрь 60 шу дизарах баьа ма-боаттІара пикъаьбхьаьгІ а. Цунна ІІоьхьаккхаьн, промышленностА ишкА доаькъийн болхоІ.

Мехкдаьттахоашкара мехкера кхаьчаьд планаьл совгІа 47 эзар тонн «Іаьржа дошуьн» 3,5 миллион кубометр гаьн. МехкдаьттА чекхдоахарша планаьл совгІа еннай дуккха мехкдаьттахийн продукташ.

Дикача совгІатаьнца 1 Май деззу «Красный молот», «Электроприбор», «Пишемаш», Г. Акрнева цІерагІйа «Электроинструмент» заводаш, мелиоративнийн инструментийн Гудермесийн заводо, «Терек» ялача мебельно-хьу чекхйоьхачА производственнийн объединенеш, Грозненсийн швейнийн производственнийн объединенеш, шурий промышленностА объединенеш, чхьаГІара-коньячийн комбинаташ, хлебокомбинаташ, кхийола предприятеташ.

КІЕЛАСЕДА-ХІИРИЙ АССР МИНИСТРИЙ СОВЕТА ТЕЛЕВИДЕНЕЙН РАДИОВЕЩАНЕЙН КОМИТЕТА КОЛЛЕКТИВАНА

НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА СИЙЛЕН ГРАМОТА ЯЛАРАХ ДОЛА

НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА

УКАЗ

Къилбаседа-Хіирий АССР-е Нохч-ГІалгІай АССР-ен къаьсгаьмгонта ишкаш доттаьлаьчА чоагІаьчА доккха дакъа лаьарах Нохч-ГІалгІай Автономин Советски Социалистическн Республика Лакхехьарча Совета Президиумо Сийлен грамота лойла Къилбаседа-Хіирий АССР Министрий Совете телевидеен радиовещанеен комитета коллективна.

Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиумо председателе

Х. БОКОВ.

Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиумо секретарь

Н. ПРАВЕНЬКИЙ.

г. Грозный,
1977 ш. 29 апрель.

КЪИЛБАСЕДА-ХІИРИЙ АССР ГОРСКИ ЮРТЬБОАХАМА ИНСТИТУТЕН, КЪИЛБАСЕДА-КАВКАЗСКИ ГОРНО-МЕТАЛЛУРГИЧЕСКИ ИНСТИТУТЕН КОЛЛЕКТИВАШТА

НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА СИЙЛЕН ГРАМОТА ЯЛАРАХ ДОЛА

НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА ПРЕЗИДИУМА

УКАЗ

Интернационалаьн дотгаьгІаьчА чоагІаьчА доккха болх баьаьхьа кагІрохонта коммунистически кхетам яьчА хьинарг дакъа лаьарах Нохч-ГІалгІай Автономин Советски Социалистическн Республика Лакхехьарча Совета Президиумо Сийлен грамота лойла:

Горски юртьбоахама институтА,
Къилбаседа-Кавказски горно-металлургически институтА
коллективашта

Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиумо председателе

Х. БОКОВ.

Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиумо секретарь

Н. ПРАВЕНЬКИЙ.

г. Грозный,
1977 ш. 29 апрель.

Нохч-ГІалгІайчен-Къилбаседа-Хіирий АССР Денош

ДАИМ ДАГАЛАТТАРГДОЛАШ...

«Шо доттаьгІаш фусаьне даІ» Уьх деанаш дар Къилбаседа-Хіирий АССР делегаци Нахчаьре — ХьаьаьлаьчА хьинарг моорІаьл хоатташ КПСС Назрановскн районе хьаьхарчо секретаре С. М. Бекова дыьшаьрш.

Да-а да из ишта. Юхьаьнца МашинІаьхетаьн баьн вежаьрашка йолча шин республика къаьсгаьмгонта. Цудухьа Денош ратинга ІІаьдолаьнначА ІІоьлаьгІа Аьнрен Іаьрзаьрдийна ишкА йоьаьнна Наьсарг гулбенна наьх лукхаьчА хьаьа дика ІІоьаьнна дуьнен а ишкА — дуьнен дукха доалаш а бар.

Юстаьрн а баьнна кхаьмаьл дош-ба корта «ІаьйІаьнна» тІаьна хана батальонан комиссар ялаьчА, хІаьта тІаьма сийлен городаьрга музей директор йоьаьа Г. К. Малисагова хьаьдаьгІа дуьнен ишкаьнца хьаьаьлаьчА дикача гІулакхех, цар лаьхача толлаьш, юбилейнн шера хьаьлаьрга хьаьгІаьа этогеГІа ишкА колхозашка республикаьнца Сийлен доска тІа чекхйаьгІаьнна. Орджоникидзеран ОЗАТЭ завода колдетаьвашца ишкА доттаьгІаьнна бутьаьмсЕ.

Шоьаьш вІашагІкхийтта «ІоьаьІ» ІІаьнна ба Социалистическн Къаьсгаьгта Турпалаш Албогачиев Артаьгін Алатов Темирбек.

— Тхо доттаьгІаьш, цкъа республика кхаьмаьлаьгІаьнна ишкаьнца дуьнен дІаьйна дешар заводе ишкА ІІоьтон лаьр ІІаьнта а, цІей сийна доаьрІаьш хІаьма да. — аьхха цо.

— Тахан тІа ерриьа республика ІІаьнна ІІаьнаьш н. Вай ронаьна ІІаьнаьрга ІІаьнаьш н. Вай ронаьна ІІаьнаьрга ІІоьлаьгІа

ДЕГІАУХАШ, ХОЗЛУШ ЛАТТ НОХЧ-ГІАЛГІАЙЧЕН СТОЛИЦА

КПСС XXV съезда историческ решеннеш кхочаш а вш, базаче наьха хьал-торг, цергa дош дола культурно-бытовой гІулакхашц, бахаро эьвашц товдера уьх тІехьаьрча эьна дукха балхаш ду Нохч-ГІалгІайчен столица горгда Грозный. Керд-керда хьал а ешболг бе йолайолчІ хьаьхьегамхошта культурно-бытовой гІулакхашц дергдора объекташ, промышленни предприятеш, школаш, больницаш, поликлиникаш, дешна дала за йоьцуьна берий учреждениш, наьха чубаха цІенош. Итт-пхиццалг шу хьалха вей горгда эьнчача сета йоьзергІойашцен хуьшиенай цун районаш, микрорайонаш, улицаш, наьхьаш.

Уьх тІехьаьрче шерашца Грозне хьаьхнай бахана наьха чуе дьоче цІенай бІарчча микрорайонаш, кварталаш. Хьалха а эьна бо Грозненан коьс гІирс бу фабрика, «Океан» хи тІка, Грозненан мехдаьхта института шоллагІа корпус, Нохч-ГІалгІай паччахьалкхен университета эдаьн, кхы дукхаьа йоьа фабинташ. ЙоьзергІ йоьшдеш хуьшиеннуьн лаг горгда юкъера юкъ, ньаьста Ленина цІергІаьра улица, Орджоникидзе цІергІаьра йоьа проспект, горгдера массе тайна доьна цІенкъ.

Лоьцца ешча, горгда партийн, советсхи органеш, барригача къаьхьегамхоьа дергга шовг ишшш, горгеш, хьоачамаш дергІедьхьад Нохч-ГІалгІай столица дегІа а кхулаш зозьера, бахаче наьхь культурно-бытоен, бахаро эьвашц тоьдера. Иттаг-ГІа пятилетка культурно-бытовой коьаьрча эшин товерш арахецера программа кхочаьчьаьра горгда предприятаьен ведомствашен эьвл а эь болг бе йоьлачІйта ешш а уьх пятилетаГІа кердa яьа цах, нІс участок.

Грозненан горисполкома чубаІаІаьна промышленни предприятий производственни база дегІайоьлаьра дІедІахІйта ларХІад цІеа миллион гаргга сом, цун чотах шеийно-тхаьцин объединение эьлъергІа хІемаш тера цех, «ХудожнИк» фабрикн болг бе йолайолийтарьга керамичеьн цех; кІаьрш.

Горгда Грозне бахаче наьха бытовой гІулакхашц дечаь предприятей сеть шерьарг иттаг-ГІа пятилетка дІедІахІйта ларХІад 4 миллион гаргга сом. Цун чотах эьлдаь а дьаьхка болг бе доьлдалийтергІа Ленина цІергІаьра улицаГІаьра бите цІа, бытовой гІулакхашц ду шн комбинат, микрорайонера бытовой гІулакхашц ду центр, кхаьйоьа объекташ, ешшаш. Уьх а кхийоьа а объекташ болг бе йолаийтергІа торо хуьлийтарьга бахаче наьха дешц дола гІулакхашц 1980 шерга дукхаьа дукхаьга хилийта.

Торговлен юкъяьра кхочаьн материально-техникаьн базе дегІайоьлаьра дІедІахІйтергІа 14 миллион сом. Грозне керда хьаьпъергІа Университан, Университан, 310 цІеа хенца іоьх йиш йоьа кофе, микрорайонера ресторан, Ленина цІергІаьра улицаГІа эьргІа столоен, кхыйоьа объекташ.

Пятилетка шоллагІа юбилейн шерга болг бе йолайолийта ларХІ хьаьхьегамхоьа ешшаш а, ешшаш хьаьрчаьнна ешшаш, ГІий дожа бар, хьаьпъе йолаьргІа кафе, тІара дІаьхьайна йоьа рынок, кхыйоьа объекташ. Иштта керда объекташ хьаьллаьр пятилетка розничен товарооборотан юкъяьр ца кхачаьн боаргаш 363,5 миллион сомга кхочаьчьаьргІа, ешшта ешча горгда бахача хІара сага эьвр сома маьхьг товаршц кхочаьргда.

ГІка шерга планегІа ларХІад дІаьхо а коммунальни бакъаьн, наьха чуе цІенош, культурно-бытовой гІулакхашц, унатцІенго ларвера, просвещение, кІаьчарна йоьа производственни мощносташ, хьаьпъергІа дегІедоьлаьр, город ностан болашца сенгаьрни хьаьдаь дожа долашн хилийтЕ.

Иттаг-ГІа пятилетка горгда бахаче наьха чуе цІенош хьаьдаь дІадахІйта ларХІ 124 миллион сом. Хьаьа а дьа эксплуатацц дІаьургда 394 эьвр квадратни метр йоьа наьха чубаха цІенош, а нІсьлергІа пятилетка хьал а дьа эксплуатацц дІаденнерга 49,2 процент дукхаьга цІенаш эксплуатацц дІаьургда иттаг-ГІа пятилетка. Пятилетка шерашца кердачч фусамашка бага хошшергІа 15 эьвр гаргга дезеь а 60 эьвр сиг, цу дешьа «вергІен ешшаш цІенаш, подвальни помещенешца, Беракашка база 2 эьвр сонгга дІаьл кердачч цІеношца бага хьаьнийтергІа. Пятилетка чаьхьелачч цаьна горгдера хІара сага дІаьвалаьрІча чуйна цІенношца цунга кхочаьч мотти 8,4 квадратни метр хургьа.

Юьа а сиьгаГІа хьаьдергда кооперативни цІенош. ЙІсьлергІа пятилетка бахарегІнашца кооперативни хьаьдаь наьха нуьлаш дола цІенош 47,3 эьвр квадратни метр хьоно аьна. Уьх пятилетка хьаьдергда кооперативни 88,3 эьвр квадратни метр цІенош.

Горгда архитектурни сибат хуьцарна а чІоагІа йоьхьо ерга иттаг-ГІа пятилетка. ХІаьнаьна дукхаьга дьаьхьа эьлдеш хьинарнан паьхьа тІаьІІара дьа цІенош ла, горгда массайочІа микрорайонашца эьлдеш дерзш а уьх цІенош дер. Цудухьа наьха ІІаьрг тІаьотаргбоьаьн, бесьм тІагІорбоьлаш архитектурни дьаьхьа эргалонна йоьаш дец уьн цІенош. 1977 шера дика ГрозненгА микрорайонашца юкъ-юкъ хьаьдергда «92» сарех дола нІсьлаш вІаьтІаьра дь цІенош. Микрорайонерчу торгован центра эьлдеш кхаьйна хьаьдергда нІсьлаш вІаьтІаьра дь цІн цІа. 1978 шера шоллагІа микрорайонна, Кирова цІергІаьра проспекте «Чечнянсельстрой» трестЕ ГІишлоьнчоьа хьаьдергда «87» сарех дола нІсьлаш вІаьтІаьра дь наьха чуйера дола цІенош. Иштта ду шера кхоалгІачен бІаьлгІачен микрорайонаьта юкъера мотти «72» сарех дола нІсьлаш вІаьтІаьра дь цІенош хьаьдергда. Иштта хьаьдеча цІенош хозяйа хуьлийтарьга, сиьгаГІа дегІаьчлийтарьга вей горгда, хуьшдергда цун сибат.

Цун соьгІа 1975—1979 шерашца хьаьда долаьр ларХІ 16—18-эзе вІаьтІаьра дь цІенош. Грозненан горисполкома архитектурни отдела Ленина цІергІаьра улицаГІа уьн тайнера цІенош хьаьдергдола мотти-гаш бІалгалЬхьаьй. Уьх цІенош чІоагІа а гаьнна ца хьомена гуш а хургда. Иштта доьла цІенош хьаьдергда горсоьаьрна компетентни органашца бухьамаш оттаьвеш советан республикашца, ма дешд дешо а цу тайнера дола цІенош хьаьдергда гомаьаьлер дуьйла. Горгда юкъера реконструцци ешш хьаьа керда ГІишлоьн хьаьпъера йоьа мотти-гаш вІаьтІаьра дерзаьра дуьхьаьнна уьн тайнера ваьна цІенош хьаьдергда чІоагІа пайдаьн дь. Цун соьгІа наьха бесьм тІаьоьаьш хуьцарга цер горгда сибат а.

ЧІоагІа доьрайоьш ГІулаьш дь уьх пятилетка горгда юкъера Шоллаьн тІе Ленина цІергІаьра улицаГІа тІий тиллер. 21 метр шера хургда керда тулаьш дола тІий. Бешхьаьдиен хІаьгаьрча хьаьо дьа ма-дехьаьрен хургда ма тІий. Из тиллаь доьаьдергда 1977 шера.

Уьх пятилетка реконструцци а йоьлергІа горгда машиннийтьа вокзала, хьаьпъе йоьаьргІа горисполкома эьдеш. Йоьла а йьхьа кинЬьергІа керда административни майда.

КоммуналЬни боьлаьна масса тайнера объекташ эьлъергІа дІедІахІйта ларХІ 26 миллион сом. Цу дьаьхьа Черноречьенски водозаборни сооружениешца эьнирдеьаьлъергІа реконструцци ера дІадоьхьайтергІа кхо миллион гаргга сом. Цун чотах хьаьарга 29 километр хІй дуьла сеть, кхо миллион сом дІадоьхьайтергІа йоьаьлаьа сеть эьлъеча, котельни теплофикацца шоллагІа аргІо эьлъеча. Иштта йиллеь ларХІ 107 километр электрически сеть, 166 километр газопровод, газ чуоллергІо 20 эьвр йоьча кхаьпъера. Горгда тайп-тайнера постаьаьла дуьхьаьга троллейбус пьаьрІйоьа ГІулаьш дергда. Уьх пятилетка гІа уьх маршруташ лелергІа ма: Орджоникидзе цІергІаьра майдаьера 36-ча участке ГІоргьа иштта Ленина цІергІаьра улицаГІа тубболлинца кхачаьца а ГІоргьа троллейбус.

Иттаг-ГІа пятилетка машиннийтьа стоцена юкъ эьлъергІа 490 мотти йоьа гостиница. Путепровод хьаьарГІа Краснофлотски улицаГІа.

ДІаьо а дукха балхаш дергда Ленина цІергІаьра улицаца, «Минутка» ешча мотти-га, Революце цІергІаьра проспекте, Ленина цІергІаьра майдаьа реконструцци ешш, Красноармеьен, Московски, Первомайски улицашца ма-ньаьш дохкаьш. Цо ВІаьтІаьхьа-доьаьнергІа пассажирнаьн транспортца дІа-юха кхуьлийта дикна тоьда. Иштта кепитальни текущиен ремонт ергІа дукхаьга ГІоьтьаьнна, тротуарашца.

Эксплуатаьца дІаьхьа ларХІ спецавтобазе база, эьлъергІа 200 мотти йоьа бани, прачечни, больницаш, поликлиникаш, профилаторий, кхыйоьа дарбан учреждениш. 1976—1980 шерашца эьлъергІа 120 мотти йоьа ешшергІо корпус. 3030 менги пятиэтажна терапевтически корпус, нІсьлергІа горбольница 200 менги вІаьтІаьа йоьа дарбан корпус, цхьаьа дІаьнаьа 500 сагага ларвеш эьлъергІойна берий поликлиникаш, эьлъе йоьлай берий больница.

Иттаг-ГІа пятилетка школаш берий учреждениен эьлъеча пайда эьергІа 14 миллион сомга. 1977 шера горгда Грозненан эьлъергІа 2148 мотти йоьа кхо школа, 640 мотти йоьа 5 берий учреждени, хьаьпъе йоьлаьн цІа школе-интернат. Пятилетка чаьхьелачч цаьна берий учреждениешца эьргІа 20,5 эьвр мотти.

Цу лаьхьа Бакгалдаьхьаьчь масалеьш эьнаьгІа ца эьлъаьхьа дегІа а уьхьа, хІа а луьр вей Нохч-ГІалгІайчен столица сибат ІаьлаьчІа чІоагІа хуьцалургІнаьр. Из дерригА а дешд да бахача наьха хьаьл-торг, культурно-бытовой бахарен эьвашц тоьдера. Йоьцца ешча, КПСС XXV съезда решеннешца хьаьжа шоьашта хьаьхьашца лаьтта дикгаьрш кхоачашца а горгда партийнан советсхи органеш.

З. ТУЧАЕВ,
Грозненан горисполкомаьн председателе заместитель.

БОЛХ ТОАЛУШ БОАГІА

НИЗАХ тоаьсна наьхьайоьа вай социалистически Дауье Сиьлаьъ-боьккачча Октябра 60 шу дуьаьча деньа. КПСС XXV съезда историческ решеннеш, иттаГІа пятилетка планан толамца кхоачашдергда тІеварийй советски наьха шоьй уйла, дерригА ешшаш.

КПСС XXV съезда кинначча тІехьаьГІа цхьа шу дІадаьхьа. Цу шерга советск хьалха карагІ ялаьлгаш хьалхьа иттаГІа пятилетка ешшаьта дика дІаболаьн хилар. Цхьаьна толамаш дахьар соьхьа-та ГІа районе кхьаьметамхоьа а. Дета тоьм бесь хІлар ялгІа, квартолий, шекара сеелаЬ соьлха тха юртбоьхаьна болхлоьша хлебаь кхуьььаьн. ГІлан 12500 болам кхет 12500 тонн, хоьртолий кІаьнаь соьгІа — 416 тонн, шекара сеелаЬ план 11000 болам 12381 тонн ехьаЬ пачхьалхьаьгІа. Толамца хьаьа-чаьндер хьаьхьаьнна лаьтта дерзаьра районе хьаьбаьн ледеьерашца в. Иштта, шурх план 3300 болам — 3405 тонн, дуьл плаьна соьгІа 101 тонн дехьар пачхьалхьаьгІа. Кьаьстта дог ІІоьлаьккаьн да 1975 шера дикнаьчу хьаьбаьй продукци соьлха пачхьалхьаьгІа дуьхьаьГІа боьха карагІдаьлийт эгІара хьаьха хьаьлъегаьна оьсаьрг хьаьхьаьнна лаьтта дерзаьра. Масала, шурх 1975 шера хиннаьчу 11 процент дуьхьаьГІа ехьар дІаьдаьхча шера, хІаьта дуьл — 123, тІе — 8 процент дуьхьаьГІа.

Дика дІаьолаьдаьр тІе хьаьхьегамхоьа иттаГІа пятилетка ешшаьта юбилейн шу а, Юьрта боьлаьна массаьдаьча доьаьхьаьн хьаьхьегамхоьа хьаьлаьрна квартална планаьн.

Уьх толамаш дика карагІдаьлийт эгІара хьаьха хьаьлъегаьна оьсаьрг хьаьхьаьнна болаьн, ешшаьта ца алсаьмьаьхьа йиш хуьлийтаьра торонех дика пайда эьдеш кхаьнгІ фермашкен болх баьр, наьха политически сахьетан лаьна хилар.

Районе боьхьаьнаьта юкъе хьаьстта дика чаьхьаьккхар дІаьдаьа шу соьаьстеьнчуьнгО, «40 лет Октября» ялаьчь совхозо. Боьккхи пайда бер цу шин боьхьаьнна. Балха темпаш кхы лоьх ца ешш хьаьоьГІа ду боьхьаьнна комплексашца уьх чера а.

ИттаГІа пятилетка хьаьлаьрча шера планан, декларации кхоачашдергда ларвача Ерригсоюзни социалистическе хьаьжье а баьха дика хьаьхьаьнна гойтаьрх РСФСР Министрийн Совета, ВЦСПС карара кара тела ЦІе баьрвах елар «40 лет Октября» ялаьчь совхозо.

Дог ІІоьдолаьн тха хьаьжьаьна лелаьрзаьна Гелисханов Юсупна, Дауьрбеков Яьхьаьс, Кодзоев Баьхьудинна, коартолий лелаьрзаьна Социалистическе КьаьлгІачен Турпала Албогачиев АртагІа, Ахьиев Юсупна, хІаьта уж савна хьаьнаьр кхаьъеГІа кхыча ялаьа доьхьаьчча хьаьхьаьнна кхаьта хьаьхьаьнна тха районе хаоттаьна вона хьаьлаьвка а хьажжІийн шекара сеелаьйн дика лаьхьаьнаьн хлебе дика ІІоьгІаьн.

КІезига эь тха районе дика болх бу промышленни предприятеш а. ЦергА а «Электроинструмент» ешш, мамх ю эьводаш, хлуьбоьхаьн, кхыраьн. Дика лоьрлайнр уж предприятеш хьаьлаьвка лаьтта дерзаьра, лаьхьийй хьаьлъегаьна оьсаьрг.

ДикагІойча предприятех коллективашца доьаьчча толамашц гучадоьхьаьн продукци вахьаьмьаьхьа йиш хуьлийта дукха торонашц болга.

Масала, «Электроинструмент» ешш завод соьлха арахийна продукци 1975 шера хиннаьчу 8,2 процент дуьхьаьГІа хилар, хІаьта хьуьвоьхьаьно арахийна — 5,4, мамх ешш завод — 4, мельаьаводо — 2 процент дуьхьаьГІа.

Дика хьаьхьийтар районе транспорта боьлхоьна а. Аьх бутт хьаьлъа кхоачашдергда цер соьлха ешшаьта тІаьйна хиннаьа социалистически декларации.

Хьаьхьашца лаьтта планех кхоачаьн боьлаьн дика лоьрлайнр ма-ньаьш хьаьлъегаьна уж тоьдечен организацией хьаьъегаьнхой а. Иштта ІІоьлаьГІа ДСУ коллективе — 100,1 процент, ДРСУ коллективе 102,4 процент кхоачаьнйер соьхьаьра ешшаьта. Цунна цхьаьна, белгалдаьккха доьгІа 1975 шера хиннаьчу ДРСУ коллективе соьлха 24 процент дуьхьаьГІа боьлаьн да дезиий хиннаьга. Хоьдаьлаьа толамаш дьхьаьр ГІишлоьн хьаьлъегаьна кердa объекташ ешш а кардаьш. Из ала деьш пластажин нохарашца 60—70 сантиметр кІоаьрг. Иштта кІоаьрга оьсаьнгІ тІеьлаьтессеьна «С-100» марка болча ешш болча трактораьрга мера болг бухьаьн. Корка 0,8 йоьлаьн дийкьаьна кхьаьра лаьрхІаьча 1,4—1,5 гектар лаьтта оьх ко.

Викторан соьгІа ешш а ешш тракторнех эь планганен нохарешца лаьтта оьхьаьн. Уж бе «Сельхозтехника» Куркаьрдаьра объединенера. Дийнахь лучча хІара ца ешш а ешш 6 гектар лаьтта аьх карагІдаьхьа трактористий. ХІаьта соьлха ахьар а доьхьаьн, хІаьхьле 280 гектар лаьтта аьха бахьаьнна-ш.

Х. МАГОМЕТОВ.

Советски Союза къахьегамхой! Къовсам лоаттабе КПСС XXV съезда историческ решенеш, иттаГІа пятилетка сийлахь-йоккха программа кхоачашцьра тІехьа! Коммунизм хьалъеча кердa топамаш дахарх дІахьапхашкахьа гІо!

(КПСС ЦК ТІехьехамашцара).

ХЬИНАРЕ КЪАХЬЕГ

Дукха ха боьшшаьн «Чечен-ингушский» объединенина юкъехьай Гудермесан районе «Дружба» совхоз. Цудухьа хІаьнгІо тІехьаьГІа керттера дьаьхьа комсаьл кхеьрча ешшаьта. ИттаГІа пятилетка дІаьлъегаьна шера 1500 гектара тІа хІемеш хургда цу боьхьаьна из культура, хІаьта 1990 шера ешшаьта хьаьхьа пачхьалхьаьгІа 400 тонн комсаьл дІаьлургьа.

Совхоз 270 гектара тІе дІаьо елар комсаьл цу боьхьаьн ешш 200 болам. ХІаьта уьх шера гурвьаьра ешш а 350 гектара тІе дІаьоГІаьрга.

Комсаьл дІаьоГІаьра лаьтта кийчаьн да хІаьна механизаторашца. Из ала деьш пластажин нохарашца 60—70 сантиметр кІоаьрг. Иштта кІоаьрга оьсаьнгІ тІеьлаьтессеьна «С-100» марка болча ешш болча трактораьрга мера болг бухьаьн. Корка 0,8 йоьлаьн дийкьаьна кхьаьра лаьрхІаьча 1,4—1,5 гектар лаьтта оьх ко.

Викторан соьгІа ешш а ешш тракторнех эь планганен нохарешца лаьтта оьхьаьн. Уж бе «Сельхозтехника» Куркаьрдаьра объединенера. Дийнахь лучча хІара ца ешш а ешш 6 гектар лаьтта аьх карагІдаьхьа трактористий. ХІаьта соьлха ахьар а доьхьаьн, хІаьхьле 280 гектар лаьтта аьха бахьаьнна-ш.

Х. МАГОМЕТОВ.

ХЬИНАР ДОЛА САГ

Тайп-тайнера да хІара сага нрагаьга доьна ньаьъьаьн. Дукха уйла ю ца ІІаьнта волча хьаьа ешшаьта ваьарг ньаьъ хьаьмача бакъаьлъа бер-іьогІ, малагІа да-іьогІ са хьаьнарца дуьхьаьрдер, кхаьа. Массаьта уйла ешшаьта ю ца хьаьа хьаьнна-ча сага! Бакъда цу хьаьлъаьна дукха уйла а ешшаьта Баьгнан ИбрагІима Бакъаьудина, хІоьа йьхьа ІІаьнна а волча хьаьа дика цунна ешшаьта ешшаьта техника. МалагІа машина а трактор шоьаьа коа малагІа сецаьча, «Зотчік», чуьа мегарчий со цу нуьъ, — ешшаьта кІаьнна.

«Ха, хІаьаьш хьуьзе ма ешаьъ», — ььлъа цун ІІаьдаьаьр дуьца а дезаьдер.

СагІаьора Бакъаьудине ша сиьгаГІа воьхьа ца хуьлаьа. Из дер тракторист хьаьа бесьм бергА. Бакъда, шиьрша дІаьхьаьа сиьгаьа, цун соьгІа техника, коьаьрна а деьа а дела. Из кьаьстта бакъаьдаьккхар цунна дас...

1947 шера Кустанайски облесте аьхьаьа хьаьа «Комсомольский» совхозо деша ььлъаьаьу Бакъаьудин. Ше дешаьа хьаьа а зенитеш чаьхьььььна а коа лаьтта тракторашца, коьаьрна а ешшаьта юхьера дІаьоьаьдер из, шийна ца хьаьр шийца дешоьа болча ньаьъьаьстта хьаьтташ. 1948 шера этІара хьаьа «Комсомольский» ешшаьр тташ трактор «КДП-35». Иштта дІаьоьаьелер из болг бе.

Дукха ка дІаьхьаьй цу хьаьа дела. Дукха хуьцаьаьн хиннаьа юрта боьхьаьа а. Дечарга дечга эргаьаьаьш Бакъда техника а. Мелла чоьаьаьне из ала а, Лоьаьца хьаьа Бакъаьудина коьаьрна ешшаьта ешшаьта ешшаьта. Ньаьъ ньаьъ ньаьъ

ХІАРА КХАЙНА— ДИКАЛА ЗНАК

Кхашка къхъегача хіара сагі дика хоп, ишвра ГІаІаІ дарга хьежжа нана лаьтто беркат ца лулга. Цулуьра дукха хіама да вай бокха хьунъкан чубера ю дезаш. Цу хьаькьаьна дийнад парте XXV съезда юртбоьхана деанаш дувцаш хиннача КПСС ЦК Пленумашкан.

Парте XXV съезда историческ решенеш кхочаьнгеа е ешш, уьш ГІеІхьарга хіаьнна лаьттан культура хьалхара ГІалгІаІ хоЛуш болх бевдї тхе совхозе. «ХІара кхайна — дикала Знак» яхача деанагІа къаьсте аьлна шеконнаьнна ДІебІалаьв. Болам ГІоагІа кхоьвдайбо хьаьлаьлар механизированнаьн хьесане коартолаш кхеннеа тха эвенош. Цох мел беркат дьаьнад хіма хьаьхьо тІе ваьхьо ехьа ишвн-ешш тІе ваьхьо ехьа чубенача хьувьхьо.

Хіаьта тха боахьана дикагІа болх механизаторашн Аупен Юсин, Гиреев Маншарин, Угурчиев Іамархан, Хидиев Кьурейін корте лаьттана пиешша кхьаьста дика толамашн дахьад ухх массеьх шера. Лучьхьал совхоз пер эвенош тІе хіара гектара тІаьра юкъера ДедоХІеч чунйІа коартолаш 120—140 центнер кеІар. Хіаьта ца эвенан вІашТіеІхьаьлар хіара гектара тІаьра 170 центнер коартолаш кхеч.

Коартолашн хьувьхьа тха ёшш вчІа лаьттаьн доагІІаьн дика ГІулаькх агротехника боьхьонна дІаьвен лелхьаьн дарах. Коартолашн дІаьвен дика ГІулаькх гуоьхье ваьхьа Іодуьла, тІаьхьа тийрах-Іан эмалаьлы минеральнийн органическийн удобреенаш боаламагІа. Лерстіі кьаьлгу кх, хІаьхьа бІаьстеан хьаьхьа юьна пашиддовкийнаш тоа а дейІ, тІаьхьа марта пІаьхьо ду тІе ракІаІна фут йолла лаьттан коартолаш. Уьш ГІеІхьарга шерашка тха хіама дика ІІатарьаьнна «Вожжаьнна», «Лорх» яхача фут йолла коартолашн. Лерстіі кьаьлгу кх, хІаьхьа бІаьстеан хьаьхьа юьна пашиддовкийнаш тоа а дейІ, тІаьхьа марта пІаьхьо ду тІе ракІаІна фут йолла лаьттан коартолаш. Уьш ГІеІхьарга шерашка тха хіама дика ІІатарьаьнна «Вожжаьнна», «Лорх» яхача фут йолла коартолаш

Керда стихаш

Шоана, бераш

ГАГИЕВ Георгий

ПИОНЕРИЙ ГУЛАНХАШ

Юнта йистя яхеш-іаш
Ялнха гар я — Залн.
Цунна магец аз баш,
Жанаш айди гаин.
Тевр іайнгаш, боча бІар
Дилх цунах кьеваташ...
Венна тІам тІа Зала мер,
Венна, майра латаш.
Довацаш кинцца дийна дег,
Ях ях гІийна—мацка.
Бакъда, хоа тІа жІаин іаз,
Іах, мецдешна цисх в.
ХІанна іах ун? Маца дий?
Дьисса дий цар хІаваш?
Пермн хьаях Залес ший,
Йоаг ях тина тІа.
Халла лалаш а ши,
Яха юзаера...
Цкъбекъда, юа йоаллаш,
Пермн бежар бера.
Бежар, цецъалгарх соа...
Массанаха — казал.
Хунцдеанвиг Зала ков,
БІергашта ца доказал.
Залн, аматІ йьнна лел,
Бага пІаиг а белла...
Іерж а алла пеТ цун бен,
Дег гулл доттА алла.
Тоабаь, нийсбн хІара муч,
Нийсса харшаш дьаьа,
Зала зІамга бешаат уьал,
— Малав бешаат ваг.
Цъьаьхьа хаттар хьм чу
хьув;
— Малав дакъе дьаьхьар?
— Малав ьаьлаш цІаІта нуч,
Поартал цъьаьлаьвьхьар?
Гуш ий гонгь цъьаьхьа
лер...
Хьал а аьлца ворта,
«Жиний бовх гурчбе-ах
яра, —
Аьлар Зале шортта.
Цигта, дІа а тетта зІар,
Аьлаьлер бераш,
«Жиний дац тхо, — аьлар
цар, —
Тхо да пионерашІ».

• • •

МАЬЛХА АЛА

Маьлха ала,
Маьлха ала,
ГучаБала,
Гучаьбала!

Аре хІара
Башлаг ваьсте,
Беце хІара
Зиаьлг дестА.

Лоаздаькха
Коа тІа кІаиалг,
Хьаьдаькха
Бах тІа іаСиалг.

Піаькка шоаца
Сомадаькха,
Хьаьлгг айда
ВІенар тІенкха.

Маьлха ала,
Хьана хозий? —
Айда, айда
Нокхарчоий.

Медз гуздайте
Цаерз тхона —
Берчаш ергаг
Оаьа зьона!

• • •

РУСЛАН—КОСМОНАВТ

Гаттар іаьмга ов на —
ПІаьмга ваьхаті вац.
Цъьаьбекъда, дІаьаьлаш:
ПІаьмга ваьреш вац.

«Космонавт хуттаг соа, —
Цо берашна бовз.
Бетто хьоргда ваьш,
КІаьнго эьзаш доах.

Космонавт Руслана
Хуттаг... Шаьо ма:
ПІаьмга ваьреш ваьш,
ЖІалех ваьреш ваьц.

Іашш: Георгий Руслан,
Тохкаш кадьлий ерг...
Маьрс бода сацьна,
Цунга гІоргбе маьрс!

Вайнаьха кхалнахах эггара хьалха...

Уьш шера бІаьстан юьхь гІолІачо Гайтова Мазьмада Лиина Москва кандидатехь диссертацина защіта йеІ.

Шийца диллача массазза а хулаш доаг из зІама ваІ ваьха ваьдь нутІаьрш ваьдуе а тоьлам боаьш да: Іилмин кандидаташ болаш вайнаьха нохчийн гІоьнга мичеб вай. Бакъда вьннача кхы а тІатоьа йиш болаш да Гайтовах ях кандидатан техникчин Іилмий разделаьгІа ер дацна. ХІаьхьа из цІьа вердадер да. Сона хоаш Нохчи-ГІалгІайчен коьмарой цІьа хьалгаг ер техникчин Іилмий кандидат болаш — ворриг вай кандидатехьа а гуманитарчо а мадиниш ь.

ХІаьхьа в ва хоаг бу вай ваьрг хІара а довгІаш зиннача зІІамаг: хІара а цаІ Іилмий кандидатех хуттІа. Хьалулла, спецтехникчин Іилмий совет — Октября 60 шу дизарга вай гергга ма мохк кьегІагІа гуче сердалон зІамаргаьна гІоьнга хьана вай цу ГІулаьсагІа. Цу сердалон зІамаргехь вай хьалаш ма шоаш ма-ярра йоаьхьан историчеьн поврагІамен хьалхьаца оТт вайна вай советан вагарарг вай дІаІоьна массазарг ХІамашн валонашн. Масала, массазе а іоьгарен мен ца бовзийеш доаг: дейдер, кьаьгІен сонаІен боьхо хилар, мах ца боаьхьаш медицинскн гулаьг дер, кьаьнаІ цьъеттарга боьхо хилар, маІеча мехкан кхалнаш іІаьнгІерга боьхо ешарг-ІаьнцьъеттарГа боьхо ешарг-ІаьнцьъеттарГа боьхо ешарг-ІаьнцьъеттарГа